

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר ישישכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לחנוכה תש"פ | הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה במושב

המלחמה היחידה

מלחמת החשמונאים ביונים הינה תופעה מיוחדת בהיסטוריה של עם ישראל, לא זו בלבד שקומץ יחידים מנסה להתקומם כנגד אימפריה אדירה ואף מצליח, גם עצם תופעת ההתקוממות נגד שלטון זר – לא קיימת בדברי ימי עמנו הגולה והמיוסר.

אולי ניתן לפרש כי בגלותם מן הארץ קבלו עליהם את עול הגלות ואת העובדה כי הינם נתונים תחת שלטון זר, בעוד שבארץ ישראל ראו לנכון להילחם על עצמאותם. דומה כי תיאוריה זו נסתרת בתקופות אחרות – כגון בתקופת השלטון הרומאי אשר החליפה את יון בסוף ימי בית שני, והשתלטה אט אט על הארץ, כאשר בתחילה היה זה על ידי שיתוף פעולה של מלכי בית הורדוס ובהסכמה לרוטציה שלטונית (ע"פ גמי עבודה זרה דף ח') – אולם גם אז לא פתחו בהתקוממות, רק לעת המצור הסופי על ירושלים – וגם זאת שלא בהסכמת חכמי ישראל. לעומת זאת כאמור בעת שלטון יון – אנו רואים צעד יוצא דופן של התקוממות צבאית.

בנוסף לכך יש לתמוה על כך שיצאו למלחמה זו, מלחמה אבודה מראש. כל הסיפורים על גבורת החשמונאים לא יוכלו להסביר בדרך טבעית סיכוי של קומץ לוחמים נגד אימפריה. (מה עוד שבתפילה אנו אומרים מסרת 'גיבורים ביד חלשים', נמצאנו למדים שהחשמונאים מוגדרים ב'כחלשים'), אם משום שבאופן יחסי לפחות היו כאלה, ואם משום שגבורתם היתה גבורת רוח ועוז של מסירות נפש – אולם מבחינה פיזית היו חלשים, לכל הפחות באופן יחסי לכוחות שעמדו מולם.

מלחמה על היהדות

התשובה על השאלות הללו היא אחת – וכך גילה רבנו ה'חפץ חיים' – **כי למלחמה על הדת יש לצאת בכל מקרה גם במצב שאנו תחת גלות, ובמסירות נפש ללא חשבונות טבעיים.** זאת למדנו לדעת החפץ חיים ממלחמת החשמונאים - וזו הוראה לדורות הנכללת בזכרון הנס.

פיקוח נפש דוחה כידוע את כל התורה חוץ משלשת העברות, **אולם כאשר ישנן גזרות מכוונות נגד הדת אזי אפילו על צבע שרוכי הנעלים ('ערקתא דמסאני' בלשון התלמוד) – יש למסור נפש!**

העם היהודי, עם היותו עם קשה עורף – יודע להכנע, כך הוא היה ברוב תקופות השעבוד תחת עול זרים בארץ ובגולה, אולם כאשר תיגע בציפור נפשו, כאשר תגזרנה גזרות שמד ותתנהל מלחמת תרבות שלא תאפשר לו אף להסתגר בד' אמותיו – אז ילחם בכל מידת העזות שהוא ניחן בה ובכל קשי עורפו. **לא זו בלבד שהוא יעשה זאת – הוא חייב לעשות זאת!** החפץ חיים ייסר את עצמו על שלא יצאו במלחמה של

מסירות נפש נגד הקומוניסטים והיבסקים בשעתו, והוא טען שעל אף שמלחמה כזו היא חסרת סיכוי בדרך הטבע – היא הצו שהותירו לנו החשמונאים – כי במלחמת שמד עלינו למסור את הנפש והקדוש ברוך הוא יעשה את שלו גם בדרכים לא טבעיות.

כאן ועכשיו!

אי אפשר שלא להקיש דברים אלו אל המלחמה של התקשורת וחלק מהפוליטיקאים נגד הדת והציבור המייצג אותה. היחסים הפרובלמטיים של ציבור זה עם השלטון ימיו כימי המדינה. אולם יש להבחין כי הוא מתחלק לשני מישורים שונים לחלוטין. חלק גדול מהמאבקים ובעיקר אלו שבמסגרת הרשות המחוקקת, **נועדו לשמר את צביון החיים הדתי במדינה – לטובת כלל הציבור, הדתי והמסורתי.** מאבק על שמירת השבת בפרהסיה של המדינה – כמו אל על, ותחבורה ציבורית, ועוד כהנה, אלו מאבקים שנועדו לשמר את האופי היהודי של המדינה – ולמנוע את איבוד הזיק היהודי האחרון אולם מאבקים אלו נוגעים בקטעי חיים שאינם פוגעים בחיים של ציבור הדתי והחרדי, שחלקו הגדול גר באיזורים נפרדים.

יש הסוברים כי כאשר הכח החילוני גובר ומפלגות בעלות מגמה של חילון המדינה קובעות את סדר היום, נאלץ הציבור הדתי – תורני לבלוע את הגלגלות המרות האלו בצער, ולהמשיך להתקיים. חובת הערבות כלפי כלל הציבור מחייבת אמנם להשתדל במידת האפשר להציל את האופי היהודי של המדינה, אבל יש גבול ליכולת, ואם אלו שאמורים לייצג את הציבור הזה לא נאבקים עבורו, תנצח כנראה החילונית במסגרת הפרהסיה - על אף שרוב העם רוצה מסורת... [והאש הפנימית של הניצוץ היהודי תמשיך לבעור ותתגלה בעוד בני נוער שיחזרו לדרך התורה].

אולם המישור האחר בו ישנה התמודדות – בליבוי עז של התקשורת, הוא במה שנוגע לחייו של ציבור זה, אורח חייו, החינוך שלו ותרבותו. הפדגוגים הגדולים שהצליחו להציב את הנוער הישראלי בתחתית הסולם של מבחנים בין לאומיים – דורשים להכתיב לצבור החרדי את ליבת החינוך (בעוד 'בתי הספר לבורות' החרדיים - מוציאים תלמידים בעלי כישורי חשיבה ויצירתיות גבוהים ובכל עת שהם רוצים להשתלב במקצוע מסויים הם עושים זאת במהירות ומגיעים לציונים מדהימים...). הם בוחרים חיים של הסתפקות וצנע כלכלי, ו'האנשים הטובים' רוצים להכריח אותם להתפרנס בכבוד...! (וכשהם מציעים את עצמם לעבודה אחרי השכלה אקדמית לא ששים לקבל אותם כחרדים). הם בוחרים בחיים של הפרדה מוחלטת בין גברים ונשים בגטאות שלהם – ומכבדים את נשותיהם בדרכים המקובלות מתורתו של הרמב"ם 'אוהבה כגופו ומכבדה יותר מגופו', וכנגדם מתלוננים על הדרת נשים... אוחזי המקלדת והמקרופון קוראים תגר על חייהם וכביכול מגינים על הנשים האומללות, כאשר סטטיסטית יכול כל אחד לבדוק את כמות מקרי הסבל המעטים בציבור זה – לעומת האושר ה'פורח' במערכת של חיים מעורבים.

על הזכות להפרדה מגדרית בהתאם להלכה, על החינוך, ועל כל מה שנוגע לעצם חייו על פי ההלכה יש להניח ולקוות שהציבור הזה יכנס למלחמה של מסירות נפש! לא קיצוצים כלכליים יכניעו אותו ואף לא מאסרים קבוצתיים. במלחמה כמו במלחמה, נופלים חללים, אולם מי שנלחם על ערכים הוא תמיד חזק יותר עיקש יותר ומאמין בצדקת דרכו.

שבת שלום וחנוכה שמח

לתגובות: פקס 039601961 nhrh999@gmail.com

ישיבת מאור יצחק מושב חמד